

τζέ της ένα σὲ ὑποδεχθῇ ἐπισήμως καὶ ἐν στολή· ἀλλὰ μὴ λησμονεῖς καὶ τοῦτο ὅτι εἰκὼν ὠραία δὲν γίνεται ἄνευ σκιῶν.—Πολλάκις δὲ οὕτε ἄνευ αἵματος, ἔσπευσ νὰ προσθέσω.—Καὶ ἀληθῶς ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν Ἀγγλίαν δὲν δυσκολεύεται νὰ δικαιολογήσῃ τοὺς αὐτοκτονουμένους Ἀγγλους.

Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀφύγων ἐπενεργεῖ, ὡς φαίνεται, ἡ ὀρίχλη ἐκείνη· διότι καὶ ἡ Καριάτις, τὴν ὁποίαν εἶδον ἄλλοτε ὠραιότεραν τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει, καὶ τοῦ Παρθενῶνος καὶ τοῦ ἐν Φιγαλείᾳ ναοῦ αἱ ζωοφόροι, ἔπαθον ἀξιοσημεῖωτον ἀλλοίωσιν· τὰ μάρμαρα παρεφάρτησαν καὶ αἱ ἐξοχαὶ δὲν ἔχουσι τὴν πρώτην γλαφυρότητα. Ἀντὶ τούτων ὅμως ὁποῖον νέον πλοῦτον ἀρχαίων καλλιτεχνημάτων, καὶ βιβλικόν, καὶ φυσικῆς ιστορίας ἀντικειμένων, ἐπειδὴ

τρισυπόστατον τὸ κατὰ-σταμα, ἐθαύμασα ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ! Ἡ ἑλληνικὴ πρό πάντων τέχνη ἐπικρατεῖ καὶ θάλλει ἐν αὐτῷ· ὁ δ' Ἕλλην βλέπων ὅτι μετὰ τοσαύτης εὐλαβείας περισυνάγουσι τὰ ἀριστουργήματα τῶν προγόνων του καὶ μεριμνῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν οἱ Ἀγγλοι, παύεται λυπούμενος ὅτι ἀπεξενώθη αὐτῶν, καὶ ὅτι μετακίσθησαν εἰς χώραν ὅπου ὁ ἥλιος δὲν ἀναδεικνύει, ὅσον εἰς τὸ πατριον ἔδαφος, ὁλόκληρον τὸ κάλλος καὶ τὴν ἐντέλειαν τῆς τέχνης. Δύο ἑκατομμύρια δραχμῶν ἔδαπάνησε τὸ 1857 ἡ κυβερνήσις εἰς ἀγορὰν ἀρχαίων, βιβλίων καὶ ἄλλων, πρὸς τούτοις δὲ καὶ εἰς συντήρησιν τοῦ καταστήματος, τὸ δὲ 1858 ἡ δαπάνη ὑπερέβη καὶ αὐτὴν τὴν ποσότητα. Καὶ ταῦτα πάντα οὐχὶ ἐνεκα ἐμπορίας ἢ ἄλλων θετικῶν συμφερόντων, ἀλλὰ χάριν τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης. Ἀμφιβάλλω δὲ ἂν ἄλλο ἔθνος ἦττον τοῦ Βρετανικοῦ θετικὸν (μεταχειρίζομαι τὴν ἐν χρήσει λέξιν), ὑποβάλλει ἑαυτὸ εἰς τοιαύτην θυσίαν.

Ἐκ τῶν ἀντικειμένων τῆς γλυπτικῆς ἀξία πολλοῦ λόγου καὶ θαυμασμοῦ εἶναι τὰ ἐξ Ἀλικαρνασσοῦ μετακομισθέντα πρὸ ἐνὸς μῶλις ἔτους· διότι, τίς ποτε ἐφαντάζετο ὅτι θὰ ἤρχετο ἡμέρα καθ' ἣν θὰ ἐβλεπεν ἐν τῶν ἐπτά θαυμάτων τοῦ ἀρχαίου κόσμου, περὶ ὧν ἠκούομεν μυθολογοῦντας τοὺς παιδαγωγοὺς ἡμῶν, καὶ κατακλιόντας τὰς ἀπαλὰς ἡμῶν καρδίας; Καὶ ὅμως εἶδον αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς τὸ Μουσώλειον, αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἤγειρεν ἡ φίλανδρος Ἀρτεμισία

πρὸς τιμὴν τοῦ ἀποθανόντος συζύγου. Ἀρχαιολόγος Ἀγγλος, μεταβὰς περὶ τὰ τέλη τοῦ 1856 ἔτους εἰς Ἀλικαρνασσόν, ἐπαδόθη ἐπιμόνως εἰς ἀνασκαφάς, καὶ ἀνεκάλυψε τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο ἔργον τῶν χειρῶν τοῦ Σκόπα καὶ Δεωχάρους καὶ Βρυάξεως, καὶ ἄλλων περικλεῶν ἀγαλματοποιῶν τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Πλησίον αὐτοῦ ἔκειτο μεγαλοπρεπὴς ἵππος ἀναβάτην ἔχων κεκολοβωμένην Ἀμαζόνα, ἀποτελὼν, ὡς μοι εἶπε τις τῶν εἰδημόνων, μέρος τοῦ ἐπὶ τοῦ Μουσώλειου τεθρίππου. Παρεκεῖ δὲ ἦσαν ἡμφιεσμένα δύο ὑψηλὰ καὶ ὠραῖα ἀγάλματα ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, καὶ ἀριθμὸς τις λεόντων καθημαγμένα ἐχόντων τὰ στόματα.

Οὐδὲν ἦττον περίεργα εἶναι, οὐχὶ διὰ τὴν τέχνην, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας διὰ τὸ ἄτεχνον καὶ βαρὺ καὶ

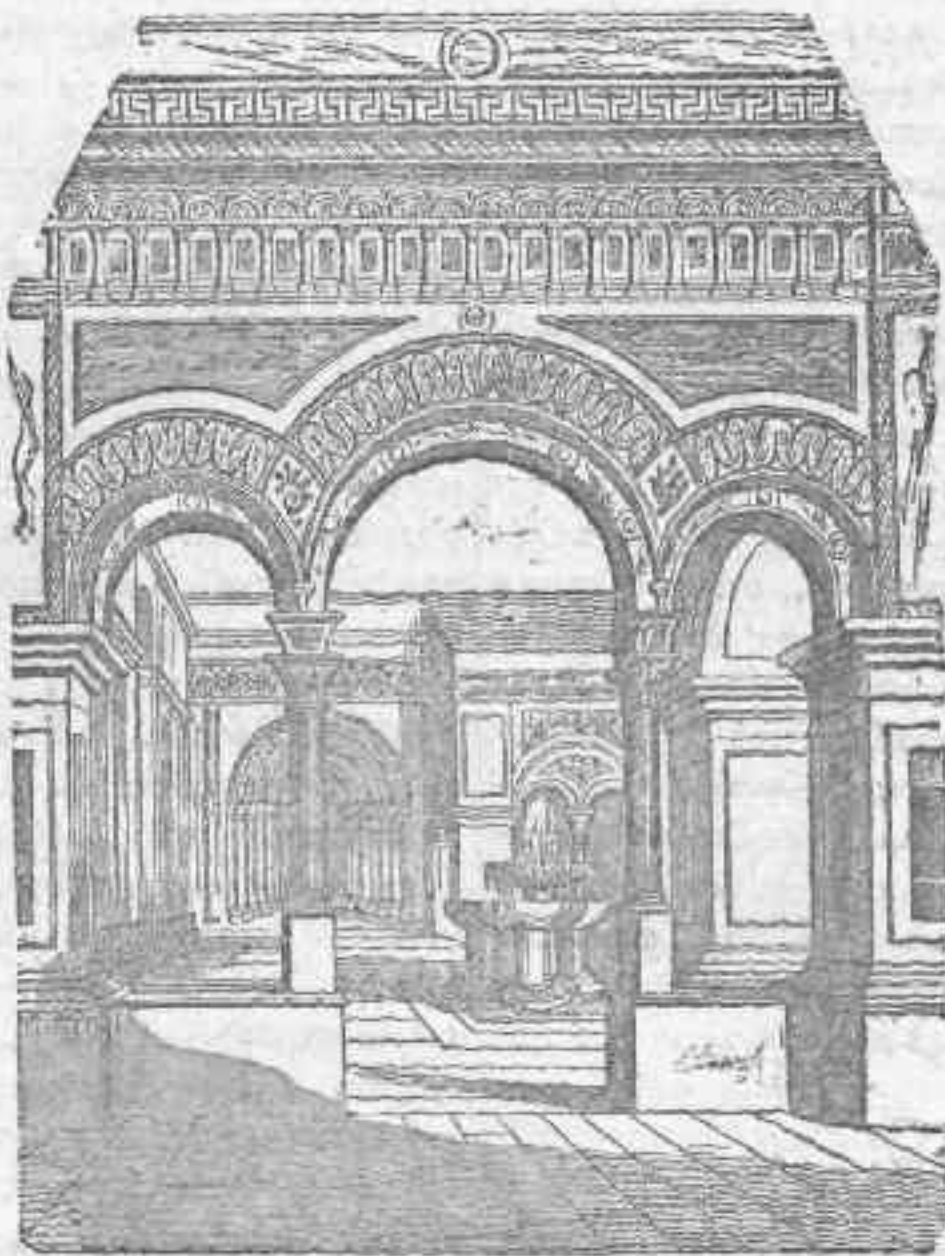
ψυχρὸν καὶ διὰ τὸ παν-αρχαῖον, τὰ ἀγάλματα τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀσσυρίας. Μεταξὺ αὐτῶν εὐρίσκεις καὶ Μένωνα καὶ Σέσωστριν, βαθυπώγωνας καὶ βοώπεις, καὶ ταύρους ἀνθρωποκεφάλους καὶ βασιλεῖς κρατοῦντας ἐν ἀγκάλαις καὶ ἀποπνίγοντας λέοντας.

Καὶ τί δὲν εὐρίσκεις ἐν τῷ κόσμῳ ἐκείνῳ; διότι ἀληθὴς κόσμος εἶναι τὸ Βρετανικὸν μουσεῖον, περιέχον παρακείμενα καὶ γειτνιαζόντα ὅλα σχεδὸν τὰ ἀρχαῖα ἔθνη μαρμαρίνα ἢ ἐκ χαλκοῦ. Ἡ σύγκρισις τῆς τέχνης, ἢ μᾶλλον τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἐθνῶν τούτων, καθίσταται οὕτω εὐκολωτάτη, καὶ ὁ Ἕλλην ἐξέρχεται ὑπερήφανος ὅτι γίγαντας εἶχε πατέρας.

Τὸ δεκτίριον τοῦ Μουσείου, καὶ τοι περιέχον

τοσοῦτους θησαυροὺς, εἶναι αὐτὸ ὅλως ἀκαλλώπιστον καὶ ζοφερόν· ὁμοιάζει εἰκὼνα τῆς ὁποίας τὰ δευτερεύοντα μέρη ἀποστερεῖ ὁ ἐμπειρὸς ζωγράφος παντὸς κοσμήματος, ἵνα ἀναδείξῃ ὁλόκληρον τὸ κάλλος τοῦ κυρίου ἀντικειμένου. Ἐπειδὴ δὲ πλουτίζεται καθ' ἐκαστὴν διὰ νέων κειμηλίων, αἱ ἀρχιτέκτονες προσκολλῶσιν εἰς αὐτὸ καὶ νέα παραρτήματα. Παραδόξως ὅμως τὸ ἀσύρραπτον τοῦτο τῆς οἰκοδομῆς καθιστᾷ σθεαστότερον τὸ ὅλον οἰκοδόμημα.

Ἐκ τῶν νεωτέρων παραρτημάτων τὸ ἀξιολογώτατον, ἴσως δὲ καὶ τὸ ἀξιολογώτερον καθ' ὅλην τὴν λοιπὴν Εὐρώπην, ὁμολογεῖται τὸ ἀναγνωστήριον· ἡ αἴθουσα εἶναι μεγάλη καὶ στρογγύλη, καὶ τὸ φῶς εἰσδύει ἄνωθεν διὰ μεγαλοπρεποῦς καὶ χρυστεύκτου κρυσταλλώδους θύλου. Καὶ τὰ μὲν βιβλία,

Εἰσοδος αἰθούσης Βυζαντινῆς ἐν τῷ Κρυσταλλ. παλ.